

УДК 351:796.011

В. І. Ярошовичаспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького**СУЧАСНІ УПРАВЛІНСЬКІ ПІДХОДИ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ
РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛІЗАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ ЩОДО
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІЙ СПІЛЬНОТІ**

Вивчено особливості формування молодого особистості з метою виховання гармонійно розвинутого суб'єкта сучасного суспільства. Проаналізовано особливості та напрями державної гуманітарної політики України щодо реалізації соціалізаційної функції владними інституціями. Досліджено базові трансформації, що відбуваються в особистій, суспільній та громадській свідомості студентської молоді на сучасному етапі. Вивчено роль впливу університетської спільноти на студентство як стратегічний напрям державної політики в умовах соціальних викликів. Обґрунтовано управлінський вплив на усвідомлення молодіжним соціумом необхідності ефективного проходження процесів національного державотворення.

Ключові слова: університетська спільнота, управлінський вплив, молодь, студентство, соціалізаційна функція, удосконалення, держава, сучасні підходи.

Постановка проблеми. Усвідомлення загальних проблем, наявних стереотипів поведінки стає базою для самоідентифікації молодого людини з конкретною спільнотою. Соціальна активність студентства на рівні університетського співтовариства, зокрема у формі об'єднань громадян, має значення для включення студентської молоді в соціальну практику самоорганізації, колективних форм життєдіяльності університету.

Розгляд питання про поточний стан діяльності громадських об'єднань, зміст, сфери, види й об'єкти діяльності необхідний для оцінки потенціалу громадських об'єднань як елемента структури інституційних основ соціалізації студентської молоді. Головними джерелами для проведення аналізу ресурсних можливостей неурядових організацій у забезпеченні процесу соціалізації студентської молоді стали аналітичні огляди з розвитку неурядового сектора. Це дає підставу говорити про широкий спектр діяльності громадських об'єднань, які можуть бути використані для забезпечення процесу соціалізації студентської молоді.

Динаміка кількісних і якісних перетворень, взаємодія різних об'єктів один

з одним, стійкий і нестійкий стан об'єктів самого студентства і, нарешті, стан процесів ув'язуються із цілеспрямованим державно-управлінським впливом суб'єкта на об'єкт; ефективністю вироблених зовнішніх впливів. За результатами моделювання функціональних взаємодій соціальних інститутів можна стверджувати, що під час аналізу стану соціальних інститутів, визначення чинників їх розвитку і системи як цілісності зроблено комплексні висновки. Це може служити підставою для конструювання інституційних основ соціалізації студентської молоді та вироблення рекомендацій щодо інтеграції соціальних інститутів, оптимізації їх функціональних взаємодій у процесі соціалізації студентської молоді в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати аналізу стану виховної роботи в університетах дозволяють виділити керовані змінні для побудови когнітивної моделі функціональних взаємодій соціальних інститутів. Реальна ситуація взаємодії двох соціальних інститутів – університету та громадських організацій – зумовлює необхідність залучення громадських організацій, використання їхніх ресурсів для оптимізації процесу соціалізації студентської молоді. Суспіль-

ство повинно усвідомлювати і мати цілком чіткі уявлення щодо виховних пріоритетів молодіжної або громадської організації.

Численними дослідженнями доведено, що матеріальне становище, різка поляризація населення, майнові ознаки відображаються на характеристиці соціального простору на рівні локального співтовариства. За даними соціологічних опитувань і офіційної статистики, більшість молодих громадян не мають стабільної економічної самостійності, стійкого соціального благополуччя і за невеликий часовий проміжок можуть переходити з однієї соціальної групи в іншу, ця ситуація є актуальною [11]. Для організації виховної роботи необхідні додаткові організаційні форми і програми роботи зі студентською молоддю.

Університет як соціальний інститут не забезпечує масову й індивідуальну комунікацію з передачі соціокультурного досвіду і не виконує інтегруючої ролі. Університетська освіта перетворюється на технологію передачі та споживання цінностей і втрачає здатність цінності бачити. Не організовано процес формування типових особистісних характеристик, виховання загальнолюдських цінностей, громадянськості в основній масі студентської молоді.

Мета статті – обґрунтувати фізичну активність молоді в суспільстві як ключове завдання державної гуманітарної політики в епоху глобалізації.

Для цього треба вирішити такі завдання:

1) вивчити особливості формування молоді особистості з метою виховання гармонійно розвинутого суб'єкта сучасного суспільства;

2) проаналізувати особливості та напрями державної гуманітарної політики з реалізації соціалізаційної функції владними інституціями;

3) дослідити базові трансформації, що відбуваються в суспільній та громадській свідомості студентської молоді на сучасному етапі;

4) вивчити роль впливу університетської спільноти на студентство як стратегічний напрям державної політики в умовах соціальних викликів;

5) обґрунтувати управлінський вплив молодіжного соціуму щодо ефективного

проходження процесів національного державотворення.

Виклад основного матеріалу. Діяльність студентської молоді в університетському співтоваристві на початковому етапі організовується самостійно і не сприймає членів зовнішньої спільноти. Подальша активна діяльність у студентському співтоваристві спільно з органами студентського самоврядування для вирішення значущих проблем сприяє залученню студентської спільноти, її об'єднань у загальний процес. Поступово університетське співтовариство виробляє оптимальне співвідношення власних функцій, які виконуються в структурі інституційних основ соціалізації.

Конструювання інституційних основ соціалізації студентської молоді, визначення напрямку і форм функціональної взаємодії її окремих елементів ґрунтується на виділенні керованих змінних у функціонуванні соціальних інститутів. Саме університетський досвід повинен допомагати освоювати наявні нормативні системи в різних сферах життєдіяльності суспільства, а також ті закони, за якими живе цивілізований світ, та способи існування в межах цих законів [9]. У рамках інституційних основ соціалізації студентської молоді можуть бути використані функції трансляції, закріплення і відтворення суспільних відносин та її організаційні можливості, а також розгалужена система установ загальної та додаткової освіти.

Даний підхід допускає різний ступінь засвоєння нормативних і когнітивних схем, завдяки чому дозволяє формувати градацію вироблених у студентства настанов, норм та цінностей. Суб'єктивна сформованість морально-психологічної готовності характеризується наявністю уявлень щодо себе і своїх можливостей; адекватністю загальної самооцінки фізичних, соціальних і духовних якостей; позитивним ставленням до соціальної атмосфери в студентському середовищі, загальним рівнем професійної підготовки. Необхідно враховувати, що нове соціальне становище або середовище має можливість доповнювати знання, переоцінювати цінності та міняти настанови, що склалися під час колишньої підліткової соціалізації.

У ціннісно-поведінковому підході немає презумпції незворотності результатів первинної соціалізації, це ускладнює пояснення усвідомлених дій молоді особистості [7]. Спілкування з однолітками як чинник соціального й особистісного розвитку студентської молоді пов'язане ще з однією проблемою керівництва й організації, взаємодії студентської молоді, колективної соціальної діяльності. Університет на даний час сприймається студентами як інституція, де вони здобувають знання із предметів, а не комплекс знань, умінь і навичок, що допомагають виступити на рівних у суспільстві.

Загалом, університет для студентської молоді не є місцем значущим для спілкування, набуття досвіду, самореалізації, простежується споживацьке ставлення. Водночас багато неурядових організацій, що визначають як цільову групу молодь, викладачів, за визначенням і своєю основою не є молодіжними громадськими об'єднаннями. Очевидною тенденцією є багатопрофільність діяльності громадських організацій: громадські об'єднання освоюють функції надання освітніх послуг у секторах, що безпосередньо не стосуються сфери освіти, як-от: соціальний захист, правозахисна діяльність, місцеве самоврядування.

Отже, класифікація громадських об'єднань за критеріями «молодіжні або студентські об'єднання» значно звужує можливість впливу такого соціального інституту, як суспільні інституції організації, частиною яких є громадські об'єднання [6]. Засвоєння соціального досвіду є найважливішою характеристикою способу життя студентської молоді, визначає особливості її поведінки, взаємодії з однолітками, представниками інших поколінь, що актуалізується на рівні локального співтовариства. Локальне суспільство завжди має свої сприйняті або успадковані базові ідеї, які визначають громадську мораль, сприяють або перекривають можливості взаємодії представників різних соціальних верств суспільства на основі самоорганізації.

Серед ознак соціальної ефективності громадської діяльності виділяють такі: діяльність на благо суспільства; актуальні напрями діяльності; соціальний ефект

діяльності; вплив на суспільну думку; значна кількість учасників об'єднання і людей, охоплених його проектами. На рівні університетського співтовариства існують потенційні можливості для використання даного соціального інституту як елемента структури інституційних основ соціалізації студентської молоді. Додатковим імпульсом розвитку соціальної активності членів університетського співтовариства може служити різноманітність напрямів і організаційних форм роботи, пропонує громадськими об'єднаннями.

В організаційній роботі на рівні університетського співтовариства повинна бути використана специфіка внутрішніх взаємозв'язків – соціальна мережа [4, с. 45]. Соціальна мережа уособлюється як горизонтальні зв'язки індивідів і соціальних груп, на рівні університетського співтовариства може стати інструментом обраної альтернативи інституціонального забезпечення соціалізаційного процесу для студентської молоді. Серед чинників, що впливають на інтенсивність і ефективність соціалізації студентської молоді на рівні університетського співтовариства, можна назвати якісні ознаки ідентифікації з університетського спільнотою, частоту взаємодії студентів у повсякденній життєдіяльності та системність роботи студентського самоврядування із залученням студентства для вирішення значущих проблем.

Виявлені в процесі вивчення функціонування соціальних інститутів керовані змінні дозволяють установити найбільш суттєві зв'язки, що характеризують системний об'єкт, і за допомогою когнітивної моделі розглянути питання про керованість та некерованість глобального соціального об'єкта – інституційних засад соціалізації студентської молоді [2]. Визначаючи університет як основний соціальний інститут соціалізації студентської молоді, у когнітивній моделі перевіряється кореляція чинників інших громадських інститутів.

Вибір методу управління дозволяє вносити зміни в систему локальними діями, зумовлені тим, що за зовнішніх впливів будь-яка система прагне перейти в стан максимально можливої рівноваги за даних умов. Збалансованість тут розглядається

як співвідношення наборів функцій і виконання своєї ролі кожним із представлених інститутів суспільства, щоби домогтися певних характеристик цілої системи. Дане пояснення важливе для конструювання процесу, в якому задіяні норми державного управління.

За подачі позитивних імпульсів на чинники трьох соціальних інститутів після певного періоду функціональної взаємодії спостерігається підлаштовування окремих функцій соціальних інститутів, їхніх взаємозв'язків у даній структурі інституціональних основ соціалізації студентської молоді. У разі тривалої взаємодії можна виділити системоутворюючі ознаки для упорядкування функціональних взаємодій соціальних інститутів. Формуючи спеціальними педагогічними прийомами соціальне середовище, забезпечуючи цілеспрямовану діяльність студентів, отримання ними нового досвіду, педагогі-організатори здатні моделювати для студентської молоді своєрідний варіант освоєння зовнішнього середовища [3].

Отже, за задоволення окремих потреб студентської молоді в самореалізації за допомогою різних форм суспільної діяльності спостерігається зниження чинника громадських організацій і коливання кількості їх учасників серед молоді. Ускладнення системи соціальних зв'язків, зростання залежності соціальних процесів від різного роду об'єктивних і суб'єктивних чинників, суперечливі тенденції в розвитку соціокультурної реальності зумовлюють зростання цікавості до проблем соціалізації в умовах перехідного суспільства.

Когнітивна модель у результаті активності керованих змінних функціонування конкретних соціальних інститутів наочно демонструє процес структуризації системи інституційних основ соціалізації студентської молоді у вигляді взаємопов'язаних за певним правилом двох типів об'єктів: безлічі соціальних інститутів і зв'язків між ними. Представлена модель функціональної взаємодії соціальних інститутів уособлює ідеальний варіант, у реальності ресурси обмежені, тому достатніми є кілька управлінських впливів для приведення функціональної взаємодії соціальних інститутів у систему [5].

Розуміння соціалізації передусім як інкорпорації студента в соціальну систему ґрунтується на припущенні щодо стабільності істотних характеристик останньої. Однак через динамічність сучасних соціально-економічних процесів, як у перехідних суспільствах, так і в стабільних демократіях, аналіз процесу соціалізації без урахування динаміки соціальної системи не може бути вичерпним. Відмінною рисою не лише перехідних суспільств, але й усталених демократичних систем є відносно високий ступінь складності та функціональної диференціації їхніх структур [7]. Через різномірність їхніх соціалізуючих впливів повна безперервність і послідовність процесу соціалізації не завжди досягається.

Ключове завдання спрямовуючого впливу на студента під час соціалізації – формувати його відповідно до цілей суспільства, його соціального замовленням. Така соціалізація зумовлена характером наявних суспільних відносин, але соціалізація не є механічним накладенням на індивіда готової соціальної форми. Студент – об'єкт і водночас суб'єкт суспільної активності, творець нових суспільних форм. Стихійна ж соціалізація означає автоматичне засвоєння певних соціальних навичок у зв'язку з постійним перебуванням студента в університетському оточенні.

У стабільних громадянських системах цей процес покликаний забезпечити спадкоємність укладу соціуму, передачу життєвого досвіду, традицій, цінностей, зразків поведінки попереднього покоління [9]. У країнах, які формують нову державність, ця проблема актуалізується подвійно, оскільки немає ясності, як здійснити з мінімальними втратами ціннісну трансформацію, головне, до якого соціокультурного стану має перейти суспільство. Модернізація суспільства постійно трансформує систему різного роду взаємодій між інститутами громадянського суспільства й окремими громадянами. Очевидно, що така трансформація суттєво впливає на процес соціалізації та її результати.

Висновки і пропозиції. Під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників здійснюються трансформації у свідомості кожного

студента, отже, у мотивації їх поведінки. Особливо велике значення ця проблема має для культури сучасної української молоді. Процедура прийняття або відторгнення нового пов'язана з існуванням і якісним станом символічного досвіду, що відбивається в культурі суспільства, окремих спільнот і особистості студента. Громадянськість творча, отже, формується через діяльність; будувати здорове суспільство і сильну державу може тільки молода людина із громадянським світовідчуттям.

Студент, виховний в душі громадянськості, – це унікальна особистість, здатна самостійно аналізувати події й явища, що має свою думку. У результаті такої діяльності на особистість студента, з одного боку, впливають численні агенти і чинники соціалізації, із впливів, частиною усвідомлених, частиною стихійних, складається система впливів зовнішнього середовища на особистість студента. З іншого боку, сама особистість студента також містить низку внутрішніх механізмів реагування на ці стимули середовища, має власну активність, що дозволяє їй вибирати із запропонованого комплексу громадянських позицій ту, що відповідає її внутрішнім переконанням.

Особистість студента є базовим осередком університетського суспільства, але багато що залежить від її якостей, від того, як вона самовизначається, з ким себе ідентифікує. Найбільш оптимальною для соціалізації студентства є ідентифікація його як громадянина, відбувається самоідентифікація із соціальною групою, нацією, є відчуття своєї задіяності в соціально-економічній системі. Однак в умовах перехідного стану цей процес має нестабільний характер, низка стадій виявляються виключеними, незатребуваними суспільною свідомістю. Передусім це стосується ідентичності, коли більшість громадян, перебуваючи в стані самовиживання, відчувають себе чужими, непотрібними державі, тому негативно ставляться до своїх громадянських обов'язків.

Список використаної літератури:

1. Виленский М. Социально-педагогические детерминанты формирования здо-

рового образа жизни. *Теория и практика физической культуры*. Москва. 2007. № 9. С. 9–11.

2. Дзюндзюк В. Зміна ролі держави в умовах глобалізації. *Теорія та історія державного управління*. Харків. 2011. № 2. С. 23–27.
3. Канавець М. Роль громадськості у просуванні реформи державного управління. *Право та державне управління*. 2017. № 1 (26). С. 170–177. URL: www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2017/29.pdf (дата звернення: 26.09.2017).
4. Меляков А. Гуманітарна сфера як предмет досліджень в науці державного управління. *Теорія та практика державного управління* : збірник наукових праць. № 1. Харків : Магістр, 2012. 205 с.
5. Павлюк К. Діяльність неурядових громадських організацій у контексті забезпечення національної безпеки. *Вісник НАДУ*. 2012. № 2. С. 210–217.
6. Парубчак І. Соціальна значимість молодіжних громадських організацій та об'єднань як суб'єктів реалізації державної молодіжної політики. *Ефективність державного управління* : збірник наукових праць ; за заг. ред. В. Загорського. Вип. № 30. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012. С. 212–219.
7. Парубчак И. Соотношение культурно-воспитательной функции с другими сферами и ведомствами государства с целью повышения эффективности социализационных процессов в стране. *Социально-гуманитарный вестник Юга России*. 2013. С. 126–135.
8. Концептуальні засади розвитку системи забезпечення національної безпеки України : аналітична доповідь / О. Резнікова й ін. Київ : НІСД, 2015. 58 с.
9. Рудий В. Сучасні стратегії поліпшення фінансування системи охорони здоров'я та можливі шляхи їх застосування в законодавстві України. *Ваше здоров'я*. 2010. № 37. С. 3–4.
10. Гуманізація публічної служби в Україні: науково-практичні засади : колективна монографія / С. Серьогін та ін. ; за ред. С. Серьогіна. *Нац. акад. держ. упр. при Президентові України*. Дніпропетровськ, 2015. 256 с.
11. Чигур Р. Феномен глобалізації: соціально-філософський аналіз. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філософія». 2015. Вип. 18. С. 96–102.

Ярошович В. И. Современные управленческие подходы к совершенствованию реализации социализационной функции государства относительно студенческой молодежи в университетском сообществе

Изучены особенности формирования молодой личности с целью воспитания гармонично развитого субъекта современного общества. Проанализированы особенности и направления государственной гуманитарной политики Украины по реализации социализационной функции государства. Исследованы базовые трансформации, происходящие в личном и общественном сознании студенческой молодежи на современном этапе. Изучена роль влияния университетского сообщества на студенчество как стратегическое направление государственной политики в условиях социальных вызовов. Обосновано управляющее воздействие на осознание молодежным социумом необходимости эффективного прохождения процессов национального государственного строительства.

Ключевые слова: университетское сообщество, управляющее воздействие, молодежь, студенчество, социализационная функция, усовершенствование, государство, современные подходы.

Yaroshovych V. Current administrative approaches to improving the socializational function of state of student youth in university union

The peculiarities of formation of a young person with the purpose of education of harmoniously developed subject of modern society are studied. The peculiarities and directions of the state humanitarian policy of Ukraine concerning realization of socialization function by the authorities are analyzed. The basic transformations taking place in the personal, public and public consciousness of student youth at the present stage are investigated. The role of the university community's influence on students as a strategic direction of state policy in the context of social challenges is studied. The managerial influence on awareness of the youth society of the necessity of effective passing of the processes of national state creation is substantiated.

Key words: university community, management influence, youth, student, socialization function, improvement, state, modern approaches.